

ارائه الگوی دقت پیش‌بینی سود مدیریت بر اساس معیارهای نوین اخلاق

احمد حاج نوروزی

دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

نقی فاضلی

استادیار دکتری گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران. (نویسنده مسئول)

خسرو فغانی ماگرانی

دانشیار دکتری گروه حسابداری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۷

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر ارائه الگوی دقت پیش‌بینی سود مدیریت بر اساس معیارهای نوین اخلاق در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. روش پژوهش حاضر از بعد هدف، کاربردی و از بعد تجزیه و تحلیل، توصیفی - تحلیلی و از بعد گردآوری اطلاعات، با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی است و از روش رگرسیون مبتنی بر داده‌های ترکیبی انجام می‌شود. همچنین متغیرهای اخلاق با استفاده از پرسشنامه اندازه گیری شده اند. جهت برآورد یک مدل کارا و مناسب از نرم افزار Eviews و مدل گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) مدل پژوهش را ارائه نموده است. همچنین جامعه آماری پژوهش حاضر شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار تهران است که حجم نمونه از طریق روش نمونه‌گیری غربالگری ۹۹ شرکت طی سالهای ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۸ است. نتایج پژوهش نشان داد متغیر ماکیاولیسم اثر منفی و معناداری بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت داشته است. اما اثر متقابل ایده الیسم در ماکیاولیسم معنادار و مثبت می باشد. از سویی متغیر نسبی گرایی اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد. همچنین توان دوم متغیر استقرار کنترل اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد و اثر متقابل استقرار کنترل در ایده الیسم نیز اثر منفی و معنادار بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد.

واژه‌های کلیدی: دقت پیش‌بینی سود مدیریت، معیارهای نوین اخلاق، ایده الیسم، نسبی گرایی، ماکیاولیسم، استقرار کنترل.

۱- مقدمه

یکی از مسائل مهم در حسابداری که از دیرباز تاکنون جایگاه ویژه خود را در مباحث نظری حفظ کرده، سود است. پیش‌بینی‌های ارائه شده توسط مدیران در مورد سودآوری دوره آینده شرکت‌ها دارای توانمندی‌های ارزشمندی است که به سرمایه‌گذاران در اتخاذ تصمیم‌های بهینه کمک می‌کند. همانند سایر اطلاعات، ارزش این پیش‌بینی‌ها، وابسته به دقت و باورپذیری آن‌ها از دیدگاه سرمایه‌گذاران است (حاجی‌ها و چناری، ۱۳۹۴).

یکی از الزامات رقابت سالم، دسترسی بازارهای مالی به اطلاعات شفاف است. نقصان اطلاعات در بازار سرمایه موجب افزایش هزینه مبادلات و ناتوانی بازار در تخصیص بهینه منابع می‌شود. رفتار سرمایه‌گذاران متأثر از عوامل بسیاری است که یکی از علل اصلی این ابهامات رفتاری، موضوع عدم اطمینان و عدم شفافیت اطلاعاتی است. در صورتی که اطلاعات محرمانه و ناهمگون منتشر گردد واکنش‌های متفاوتی در بازارهای مالی مشاهده می‌شود که این امر تحلیل‌های نادرست و گمراه‌کننده را به همراه خواهد داشت. در طی دهه‌های گذشته، بازارهای مالی ملی و بین‌المللی بحران‌های فراوانی را تجربه کرده‌اند. یک دلیل عمده این بحران‌ها عدم وجود اطلاعات مالی شفاف و کامل است و به‌طور منفی اطمینان عمومی در سطح بازار سرمایه را تحت تأثیر قرار می‌دهد (محمدی نافچی، ۱۳۹۹).

انتشار پیش‌بینی‌های مالی به اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری کمک می‌کند؛ همچنین از آنجا که اطلاعات مربوط به سود و پیش‌بینی آن توسط مدیر، در مقایسه با سایر اطلاعات منتشره توسط شرکت، بیشتر مورد توجه سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان است، توجه به ویژگی‌های این اطلاعات ضروری است. وقتی شرکت‌ها به سطوح متعدد بین‌المللی شدن وارد می‌شوند، لاجرم تغییرات مهمی در فرایندها، نتایج و عملکردها اتفاق می‌افتد. پیش‌بینی سود توسط مدیران از جمله فعالیت‌های افشای اختیاری محسوب می‌شود و مدیران اختیارات قابل توجهی در مورد دفعات پیش‌بینی، دقت و افق زمانی پیش‌بینی سود دارند. البته در ایران انتشار پیش‌بینی سود از طرف مدیریت اجباری است. پیش‌بینی سود توسط مدیران و خصوصیات آن، نشانه‌ای از ارائه اطلاعات خصوصی مدیران و با تأیید ادعاهای آن‌هاست. لذا انتشار به‌موقع، تکرار و دقت پیش‌بینی سود، اطلاعات سودمندی برای تصمیم‌گیری در اختیار سرمایه‌گذاران قرار می‌دهد (فضل زاده و عبدی، ۱۳۹۷).

نقش اخلاقی مدیر در اشتیاق و برانگیختن انگیزه‌ها و در انسجام واحدها و سرعت بخشیدن به امور سازمانی جهت رسیدن به نتایج مطلوب امری انکارناپذیر و حائز اهمیت فراوان در اداره

بهینه سازمان است. چه بسیارند مدیرانی که با داشتن خصوصیات ماند قاطعیت، تخصص، قدرت و آگاهی‌های لازم در سطحی بالا قرار داشته‌اند، ولی به خاطر عدم رعایت مسائل اخلاقی در حوزه مدیریت موفقیت مطلوب را کسب نکرده و در نتیجه با ناکامی روبرو شده‌اند (معین‌الدین و همکاران، ۱۳۹۴). دغدغه اصلی پژوهش حاضر این است که در شرایط کنونی کشور شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی از اطلاعات نادرست مالی رنج می‌برند. بدون دسترسی به اطلاعات باکیفیت و پیش‌بینی‌های نادرست، بسیاری از فعالیت‌ها به اجرا در نمی‌آید و در نتیجه تحقق هدف‌ها میسر نمی‌شود. مسئولان مالی شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی تمام تلاش خود را به این امر معطوف ساخته‌اند که به کیفیت بالای صورت‌های مالی دست یابند تا به تصمیم و پیش‌بینی درست مدیران بینجامد. با این وجود که برنامه‌ریزان کشور نیز در تنظیم برنامه‌ها، از دیرباز توسعه و دستیابی به شناسایی دقت پیش‌بینی سود مدیران و بررسی عوامل مؤثر بر آن را در اولویت قرار داده و آن را به‌عنوان اصل بنیادین پذیرفته‌اند ولی لازم به ذکر است که دستیابی به توسعه مستلزم به‌کارگیری سازوکارهای مناسب است. سازوکاری که با روند تحقق رشد و توسعه همساز باشد. اگر این فرض مسلم را بپذیریم که توسعه در همه ابعاد ضرورت انکارناپذیر زندگی اجتماعی است، باید این امر بدیهی و آشکار را نیز بپذیریم که نگرش سیستمی در بعد اقتصادی، اصلی‌ترین عامل توسعه جامعه به شمار می‌آید. با توجه به این دغدغه که ایران هنوز به جامعه صنعتی و توسعه‌یافته دست نیافته، نیاز به سازوکاری بسیار پراهمیت، یعنی بازار سرمایه دارد. بازارهای مالی نقش حیاتی و مؤثری در دستیابی به توسعه اقتصادی دارند زیرا این بازارها منابع مادی لازم را برای تولید کالا و خدمات فراهم می‌آورند. در واقع این پژوهش به دنبال کمک به بازار اوراق بهادار در جهت حفظ موقعیت خود در جذب سرمایه‌ها است. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر ارائه و طراحی مدلی جهت بررسی عوامل مؤثر بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت بر اساس معیارهای نوین اخلاق و از بعد تازه‌ای در ایران است.

مبانی نظری

صحت پیش‌بینی سود مدیریت

سود یکی از اجزای مهم بازده سرمایه‌گذاری است و از آنجایی که سود پیش‌بینی‌شده یکی از عناصر مهم در محاسبه بازده مورد انتظار سرمایه‌گذاری‌ها است؛ بنابراین دقت در پیش‌بینی سود و شناخت عوامل مؤثر بر انحراف آن از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. شاید بتوان مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر قیمت سهام را در دقت پیش‌بینی سود هر سهم جستجو کرد. مهم‌ترین منبع

مؤسسات را بر عهده گرفتند و عملاً مدیریت از مالکیت جدا شد. مدیران، وظیفه مباشرت در قبال منابع در اختیار خود و تهیه و ارائه گزارش‌های مالی را بر عهده گرفتند. از دیدگاه بسیاری از پژوهشگران، یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان از اطلاعات شرکت‌ها، پیش‌بینی‌های سود ارائه‌شده توسط مدیران در فواصل زمانی معین است (محمدیان و همکاران، ۱۳۹۸).

اخلاق

اخلاق موضوعی است فراگیر که همه جوانب زندگی بشر را پوشش می‌دهد. اخلاق متشکل از مجموعه قوانین حاکم بر چگونگی رفتار مردم با یکدیگر است که افراد متعقل، برای تأمین منافع متقابلشان بر سر پذیرش آن توافق کرده‌اند، مشروط بر اینکه سایرین نیز از آن قواعد تبعیت کنند کلمه اخلاق در اصطلاح اخلاق کسب‌وکار از کلمه یونانی اتوس به معنی سیرت و عادت و سنجیه آمده است. پژوهشگران، اخلاق را این‌گونه تعریف می‌کنند: اخلاق به انصاف، راستی و درستی مربوط می‌گردد، به تصمیم‌گیری در زمینه اینکه چه چیز خوب است و چه چیز بد، و به فعالیت‌ها و قواعدی که رفتار پاسخگویانه را بین افراد و گروه‌ها پی‌ریزی می‌کند. برخی دیگر از پژوهشگران، اخلاق را بدین‌صورت توصیف می‌نمایند: اخلاقی بودن و اخلاقی عمل کردن شامل انجام دادن اقدام‌هایی در جهت کسب اطمینان از اینکه رفتار اخلاقی همواره و در همه شرایط اعمال می‌گردد (سیپاسی و حسنی، ۱۳۹۵).

اخلاق را از صفت‌های روحی و باطنی انسان تعریف کرده‌اند که به‌صورت اعمال و رفتاری که از خلیات درونی انسان ناشی می‌شود، بروز ظاهری پیدا می‌کند و به همین دلیل گفته می‌شود که اخلاق را از راه آثارش می‌توان تعریف کرد. امروزه، سازمان‌ها به‌صورت فزاینده‌ای درگیر مسئله‌ای به نام معمای اخلاقی می‌باشند، یعنی اوضاع و شرایطی که باید یک‌بار دیگر کارهای خلاف و کارهای درست را تعریف کرد، زیرا مرز بین کارهای درست و خلاف بیش‌ازپیش از بین رفته است. از طرفی اخلاقی بودن یا نبودن رفتار و عملکرد می‌تواند موجب بروز پیامدهای مثبت یا منفی در سطح سازمان گردد. اخلاق موضوعی است فراگیر که همه جنبه‌های زندگی بشر را پوشش می‌دهد. اخلاق، ضرورت و لازمه یک جامعه سالم است. هر جامعه‌ای که بتواند اصول و ارزش‌های اخلاقی را در میان افراد خود گسترش دهد، پیش‌شرط حرکت در مسیر تعالی را اجرا کرده است. در حرفه حسابداری با توجه به اینکه اعضای این حرفه در تعامل بسیاری با افراد جامعه هستند، در نتیجه، عدم رعایت اصول و آیین‌نامه‌های اخلاقی مرتبط با حرفه حسابداری می‌تواند بر روند

اطلاعاتی سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان از اطلاعات شرکت‌ها پیش‌بینی‌های سود ارائه‌شده توسط آن‌ها در فواصل زمانی معین است. برای پیش‌بینی سود، روش‌های متفاوتی وجود دارد که پیش‌بینی توسط مدیران و پیش‌بینی‌های مبتنی بر مدل‌های سری زمانی از مهم‌ترین روش‌های پیش‌بینی محسوب می‌شود. از آنجایی که بیشتر سرمایه‌گذاران آگاهی یا امکان دسترسی به مدل‌های سری زمانی نداشته و بیشتر به پیش‌بینی‌های سود توسط مدیریت اتکا می‌نمایند؛ بنابراین دقت و صحت پیش‌بینی سود توسط مدیران می‌تواند از اهمیت بالایی برخوردار باشد. طبق اصول اولیه ادبیات مالی، سرمایه‌گذاران و سهامداران با توجه به میزان ریسک‌پذیری خود، همواره به دنبال حداکثر نمودن سود هستند. از این رو اطلاع از عوامل مؤثر بر سودآوری و پیش‌بینی سود برای این گروه از اهمیت بسزایی برخوردار است. (محمدیان و همکاران، ۱۳۹۸).

یکی از عواملی که سرمایه‌گذاران در تصمیمات خود برای سرمایه‌گذاری لحاظ می‌نمایند پیش‌بینی سودی است که توسط مدیران شرکت‌ها ارائه می‌شود. برای اینکه سرمایه‌گذاران به این پیش‌بینی اعتماد کنند، لازم است دقت پیش‌بینی‌ها افزایش یابد. اهمیت سود پیش‌بینی‌شده به میزان انحرافی که با مقدار واقعی آن دارد، وابسته است. هر چه میزان این انحراف کمتر باشد، پیش‌بینی از دقت بیشتری برخوردار است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد، بازار برای برآورده شدن انتظارات سود هر سهم ارزش فراوانی قائل است و نسبت به برآورده نشدن آن نیز واکنش نشان می‌دهد زمانی که سود هر سهم فراتر از انتظارات باشد، بازار نسبت به آن دید خوش‌بینانه‌ای دارد و آن را خبر خوب تلقی می‌کند. زمانی که سود هر سهم پایین‌تر از پیش‌بینی آن باشد، اعتبار شرکت در برآوردن انتظارات کاهش می‌یابد. پیش‌بینی سود مدیریت، نوعی افشای اجباری است و اطلاعاتی در خصوص سود مورد انتظار شرکت ارائه می‌کند و جنبه‌ای کلیدی از افشا به حساب می‌آید. هر چند نتیجه بسیاری از پژوهش‌ها نشان می‌دهد که مدیریت از طریق افشا، اطلاعات ارزشمندی را در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌دهد که به‌طور معناداری بر قیمت اوراق بهادار مؤثر است، ولی این افشا می‌تواند با خطاهایی همراه باشد. می‌توان اخبار شرکت‌ها در مورد پیش‌بینی سود را نیز به دو گروه اخبار تقسیم‌بندی کرد، اگر پیش‌بینی برای سود سال آینده بالاتر از عدد واقعی سود سال جاری باشد، در گروه اخبار خوب، و اگر پیش‌بینی برای سود سال آینده پایین‌تر از عدد واقعی سود سال جاری باشد، در گروه اخبار بد طبقه‌بندی می‌شود. با تشکیل و گسترش مؤسساتی که مالکیت عام یافته‌اند، ضرورت تفکیک مالکیت از مدیریت، هر چه بیشتر مشخص گردید. در نتیجه قشر جدیدی به‌عنوان مباشران، اداره این‌گونه

پیشینه پژوهش

مطالعات داخلی

جهانگیرنیا، حسین، اسدالله بابایی فرد، رضا غلامی جمکرانی و محمد مرادی (۱۴۰۱) در پژوهشی با هدف ارائه مدلی جامع برای پاسخگویی در حسابداری از منظر اسلام با محوریت تئوری ساخت یابی از حوزه تئوریهای اجتماعی و با استفاده از روش همبستگی مبتنی بر تحلیل عامل تاییدی و مدل سازی معادله های ساختاری استفاده کردند. جامعه آماری پژوهش شامل حسابداران و حسابرسان بخش دولتی و اعضای جامعه حسابداران رسمی بوده است که با روش نمونه گیری در دسترس ۲۵۰ نفر انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه استخراجی از ادبیات پژوهش است. تجزیه و تحلیل داده ها در بخش کمی در قالب مدل معادله های ساختاری نشان داد که اثرات ۶ حوزه شامل رویکرد پاسخگویی، سطوح پاسخگویی، ابعاد پاسخگویی، ارکان پاسخگو، اصول پاسخگویی، تقویت پاسخگویی بر پاسخگویی نظام حسابداری معنادار بوده اند. الگوی اسلامی با تمرکز بر عاملیت در تئوری ساخت یابی و تاکید بر ارزش های اخلاقی در تشکیل نظام های اجتماعی، زبان پاسخگویی در نظام حسابداری را به تکامل و پویایی می رساند.

فرودی، مریم و رضوان حجازی (۱۴۰۰) در پژوهشی با هدف درک اهمیت مدیریت سود برای استفاده کنندگان داخلی و خارجی صورتهای مالی به ارائه الگوی کاهشی مدیریت سود با توجه به شرایط کشور ایران می پردازند. در این رابطه به کمک روش کیفی نظریه داده بنیاد چند وجهی و از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته با ۱۴ نفر از خبرگان حرفه حسابداری ایران در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ که به روش نمونه گیری نظری انتخاب شده، نکات کلیدی مطرح شده توسط ایشان کد گذاری و در قالب مفاهیم و مقوله ها دسته بندی و در نهایت موفق به ارائه الگوی کاهشی مدیریت سود شدند. بر اساس نتایج ویژگی های شخصیتی، کسب و کار و انگیزه مدیران، شروط علی و اثرگذار بر روش های کاهشی مدیریت سود شناسایی شدند. نظام قانونی، مدیریت منابع انسانی، ضعف نظام حسابداری، دانش تخصصی و عوامل فرهنگی شرایط زمینه ای، و عوامل محیطی جزء شرایط مداخله گر قرار گرفتند. روش های کاهشی مدیریت سود شامل ۷ مقوله، کنترل کیفیت حسابرسی، تقویت حاکمیت شرکتی، به روز کردن ساختار قوانین و استانداردها، تقویت و کنترل چارچوب گزارشگری مالی، و تقویت آموزش، بحث های انطباطی و نظارت شناسایی و پیامدهای ناشی از آن در قالب روش های مدیریت سود ارائه گردید. مدیریت سود تأثیر مهمی بر شرکت، حرفه و

توسعه و رشد نظام این حرفه در جامعه تأثیر بسزایی گذاشته و عملکرد حرفه را با چالش روبرو سازد. دامنه اخلاق را در حد رفتارهای فردی تلقی می کنند، اما رفتارهای فردی وقتی در سطح جامعه یا نهادهای اجتماعی تسری پیدا می کند، به نوعی به اخلاق جمعی تبدیل می شود که ریشه در فرهنگ جامعه می دواند و خود نوعی وجه غالب می یابد که جامعه را با آن می توان شناخت. در حال حاضر در تجزیه و تحلیل رفتار سازمان ها، پرداختن به اخلاق و ارزش های اخلاقی یک الزام است. نماد بیرونی سازمان ها را رفتارهای اخلاقی آن ها تشکیل می دهد که خود، حاصل جمع ارزش های گوناگون اخلاقی است که در آن سازمان ها، ظهور و بروز یافته است. اخلاقیات در سازمان به عنوان سیستمی از ارزش ها و بایدها و نبایدها تعریف می شود که بر اساس آن نیک و بد های سازمان مشخص و عمل بد از خوب متمایز می شود. به طور کلی انسان ها در بعد فردی و شخصیتی دارای ویژگی های خاص اخلاقی هستند که پندار، گفتار و رفتار آن ها را شکل می دهد. ممکن است همین افراد وقتی در یک جایگاه و پست سازمانی قرار می گیرند عواملی موجب شود که پندار، گفتار و رفتار متفاوتی از فرد سر بزند که این ویژگی های انسانی بر روی میزان کارایی و اثربخشی سازمان تأثیر بگذارد (ایزدی نیا و همکاران، ۱۳۹۵).

دقت پیش بینی سود و رویکرد اخلاقی مدیران

سود پیش بینی شده توسط مدیران یکی از مهم ترین اطلاعات ارائه شده در صورت های مالی است. استفاده کنندگان از اطلاعات مالی توجه خاصی به سود پیش بینی شده دارند زیرا پژوهش ها نشان داده اند که سود پیش بینی شده دارای محتوای اطلاعاتی است و مبنای اتخاذ؛ بسیاری از تصمیمات استفاده کنندگان اطلاعات مالی است (شراند و زچمن^۱، ۲۰۱۲). توجه به این شرایط، دقت سود پیش بینی شده توسط مدیران بسیار حائز اهمیت است. عوامل متعددی بر سود پیش بینی شده توسط مدیران تأثیر می گذارند که یکی از مهم ترین آن ها اطمینان بیش از حد مدیران است. در واقع می توان این چنین گفت که به علت وجود اطمینان بیش از حد مدیریتی و در نتیجه وجود خطا در سود پیش بینی شده، سرمایه گذاران باید در زمانی که شرکت ها را ارزیابی می کنند به این عامل یعنی بیش اطمینانی مدیران توجه کرده و میزان سود پیش بینی شده را با توجه این موضوع مورد بررسی قرار دهند، چراکه ممکن در صورت در نظر نگرفتن این عامل در سرمایه گذاری های خود دچار اشتباه شوند (مهرانی و طاهری، ۱۳۹۵).

^۱. Schrand and Zechman

چهار وجه ارزیابی متوازن در الگوی پاداش پیشنهادی مشخص شد. پرسشنامه پژوهش در این مرحله توسط ۲۲ نفر که سابقه مدیرعاملی و عضویت در هیئت‌مدیره شرکت‌ها در صنایع گوناگون را دارند، تکمیل شد. بنابراین، مجموع گروه خبرگان پژوهش ۳۸ نفر بودند. مطالعه در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ صورت گرفته است. یافته‌ها حاکی از آن است که عوامل اثرگذار در طراحی الگوی پیشنهادی در سه گروه مشخصه‌های مدیر، مشخصه‌های محیط درونی و مشخصه‌های محیط بیرونی طبقه‌بندی شده‌اند. بر اساس یافته‌های پژوهش، عامل ارتباط مؤثر با گروه در میان مشخصه‌های مدیر و در الگوی پیشنهادی پژوهش وجه رشد و یادگیری بالاترین اهمیت را به خود اختصاص دادند. حصول بالاترین ضریب برای وجه رشد و یادگیری حاکی از این موضوع است که از دیدگاه خبرگان تغییرات زیربنایی باید بالاترین درجه اهمیت را در تخصیص پاداش به مدیریت داشته باشند.

شعری و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی مدل نوین سنجش بیش اطمینانی مدیریت و پیش‌بینی سود: روش گشتاوردهای تعمیم یافته (GMM)، پرداختند. نتایج حاکی از آن است که بیش اطمینانی مدیران عامل شرکت‌ها اثر مثبت و معناداری بر خطای پیش‌بینی سود دارد، به نحوی که مدیران بیش مطمئن، سود پیش‌بینی شده را بیشتر از سود واقعی برآورد می‌نمایند. نتایج حاصل تأییدی بر یافته‌های پژوهش‌های پیشین است و خاطر نشان می‌سازد که بهتر است استفاده کنندگان اطلاعات به آثار منفی بیش اطمینانی مدیران بر قابلیت اتکای پیش‌بینی‌ها توجه نمایند.

مهرانی و طاهری (۱۳۹۵) به بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر خطای پیش‌بینی سود، پرداختند. هدف این پژوهش تأثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر خطای پیش‌بینی سود مدیریت است. نمونه آماری شامل ۱۱۲ شرکت طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۹۲ بوده است. نتایج حاکی از آن است که بین هر دو معیار مذکور با خطای پیش‌بینی رابطه مستقیمی وجود دارد. به عبارتی دیگر می‌توان گفت مدیرانی که دارای اطمینان بیش‌ازحد هستند، سود را پیش از مقدار واقعی آن پیش‌بینی می‌کنند. متغیرهای مستقل بررسی شده در این پژوهش شامل: درصد مالکان نهادی، اندازه شرکت، شاخص رشد و بازده دارایی است.

وکیلی فرد و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان نقش رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران در انحراف سودهای پیش‌بینی شده، به بررسی نقش رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران در میزان انحراف سودهای پیش‌بینی شده توسط آنان پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که ارتباط منفی و معناداری بین اعمال مدیریت سود و انحراف پیش‌بینی سود وجود دارد.

سطح کلان اقتصادی دارد. بنابراین، با بکارگیری صحیح راهبردها و شرایط زمینه‌ای مدیریت سود منفی در شرکت‌ها کاهش می‌یابد. پیش از این پژوهش‌ها، از روش‌های مقداری استفاده شده بنابراین، این مورد هم از نظر دانش‌افزایی و هم توسعه نظریه‌ای موجود در حوزه مدیریت سود مؤثر است.

بولو، قاسم، فرخ برزیده و حمید الهیاری ابهری (۱۳۹۹) در پژوهشی با هدف ارائه الگویی برای تشخیص و ارزیابی خطرهای تحریف بااهمیت ناشی از تقلب در حسابرسی صورت‌های مالی در ابتدا پژوهش‌های انجام شده در این حوزه برای شناسایی شاخص‌های مؤثر بر ارزیابی خطر تقلب را مطالعه و بررسی کردند و با مصاحبه با خبرگان، شاخص‌های دیگر مؤثر بر ارزیابی خطر تقلب را استخراج نمودند. نظر و عقیده خبرگان راجع به شاخص‌های استخراج شده از طریق پرسشنامه جمع‌آوری و با استفاده از روش دلفی فازی مورد اجماع قرار گرفت. پس از آن به منظور تعیین بار عاملی شاخص‌های هر یک از مؤلفه‌ها از آزمون تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. رابطه تأثیر شاخص‌های مختلف بر ارزیابی خطر تقلب در قالب الگوسازی معادلات ساختاری سنجیده و الگوی پژوهش ارائه شد. نتایج پژوهش نشان داد که از تعداد ۱۶۲ شاخص استخراج شده از مبانی نظری و پژوهش‌های انجام شده و مصاحبه، در قالب ۵ مؤلفه، تعداد ۱۴۶ شاخص، اجماع عمومی گروه دلفی را کسب نمود و با انجام تحلیل عاملی مشخص شد تعداد ۱۴۴ شاخص از اهمیت کافی برخوردار بود. مؤلفه‌های مؤثر بر ارزیابی خطر تقلب در حسابرسی صورت‌های مالی، به ترتیب اهمیت عبارت است از: ویژگی‌های صاحبکار، ویژگی‌های مؤسسه حسابرسی، ویژگی‌های کار حسابرسی، ویژگی‌های محیطی و ویژگی‌های شخصی حسابرس که حسابرسان باید برای ارزیابی خطر تقلب در حسابرسی صورت‌های مالی به نحو مناسب این شاخص‌ها را مورد توجه قرار دهند.

قاسمی، مژده، غلامرضا کردستانی، حمید حقیقت و عباسعلی دریائی (۱۳۹۹) با هدف ارائه الگویی برای پاداش مدیران اجرایی ارشد در شرکت‌های تولیدی خصوصی کشور به پژوهشی در قالب چارچوب ارزیابی متوازن در چارچوب معیارهای گذشته‌نگر و آینده‌نگر در چهار وجه مالی، مشتری، فرایندهای داخلی و رشد و یادگیری پرداخته‌اند که براساس آن می‌توان به بهترین نحو عملکرد گذشته مدیر را ارزیابی و نقشه راه آینده شرکت را ترسیم نمود. روش پژوهش از نوع کیفی و پیمایشی است. در مرحله اول، با استفاده از روش دلفی فازی و از طریق اجرای مصاحبه با ۱۶ خبره دانشگاهی، عوامل اثرگذار در طراحی الگوی پاداش تعیین شد. در مرحله دوم، با استفاده از پرسشنامه و روش تحلیل سلسله مراتبی فازی وزن هریک از

تجزیه و تحلیل چندین اثر احتمالی اعتماد بیش از حد مدیرعامل تشکیل شده است. نتایج این پژوهش نشان می دهد مدیران عامل با اعتماد به نفس بیش از حد در واقع احتمال بیشتری برای پیش‌بینی سود دارند. با این حال، هیچ حمایتی برای تأثیر اعتماد بیش از حد مدیریتی بر صحت چنین پیش‌بینی‌هایی یافت نشد. همچنین نتایج حاکی از اثر مثبت اعتماد بیش از حد مدیر عامل بر عملکرد شرکت می باشند.

هیربار و یانگ^۳ (۲۰۱۶)، در پژوهشی با عنوان دانش نهادی در دانشگاه مدیریت سنگاپور، بررسی می‌کنند که چگونه اعتماد به نفس کاذب از خواص پیش‌بینی‌های مدیریت است. همین‌طور این مقاله نشان داد اعتماد به نفس کاذب به طرز مثبتی با احتمال صدور پیش‌بینی مدیریت سود در ارتباط است.

فرناندو و همکاران^۴ (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان اعتماد به نفس کاذب مدیریتی و مدیریت ریسک شرکت‌ها، به بررسی اعتماد به نفس کاذب مدیریتی و مدیریت ریسک شرکت‌های بزرگ پرداختند. یافته‌ها نشان داد که اعتماد به نفس کاذب مدیریتی برای نفوذ در تعدادی از تصمیم‌گیری‌های شرکت‌های بزرگ وجود دارد، تصمیم‌گیری مدیریت بر ریسک شرکت‌های بزرگ نیز تأثیر می‌گذارد. متغیرهای مورد بررسی و تأثیرگذار شامل: جریان نقدی-تغییر در ارزش دفتری-ارزش بازار به ارزش دفتری دارایی‌ها- نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام. اگر شرکت سود سهام را به‌صورت سه ماهه پرداخت کند متغیر دامی برابر ۱ است، در غیر اینصورت صفر.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از بعد هدف کاربردی و از بعد تجزیه و تحلیل، توصیفی - تحلیلی است و از بعد گردآوری اطلاعات با استفاده از روش رگرسیون مبتنی بر داده‌های ترکیبی انجام می‌شود و پرسشنامه استاندارد برای جامعه نمونه شامل (اعضای هیئت مدیره دارای تخصص مالی، مدیران مالی و رئیس حسابداری) ارسال گردید. به جهت اطمینان از اینکه حداقل تعداد پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده پژوهش دارای اعتبار است یا خیر، از فرمول کوکران صرفاً جهت تعیین تعداد حداقل پرسشنامه جمع‌آوری شده استفاده گردید و اطلاعات آن‌ها جهت ارائه الگو وارد نرم افزار ایویوز و اس پی اس اس گردید. همچنین جامعه آماری پژوهش حاضر شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار تهران است که حجم نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری غربالگری ۹۹ شرکت است.

همچنین انحراف پیش‌بینی سود در زمان فروش سهام توسط مدیران، افزایش یافته و در زمان خرید سهام توسط مدیران کاهش می‌یابد. یعنی، مدیران با آگاهی از میزان انحراف پیش‌بینی سود دست به خرید و فروش سهام می‌زنند. متغیرهای مستقل این پژوهش شامل: انحراف پیش‌بینی سود توسط مدیریت، اقلام تعهدی اختیاری و شاخص مدیریت سود، فروش سهام متعلق به مدیران، خرید سهام متعلق به مدیران، نسبت کاهش در درصد سهام متعلق به مدیران است.

جباری و بهشتی پور (۱۳۹۱) به بررسی اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر میزان دقت پیش‌بینی سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در زمان افزایش سرمایه، پرداختند. با بررسی متغیرهای مستقلی نظیر طول افق پیش‌بینی (کوتاه‌مدت یا بلندمدت)، دفعات تجدیدنظر گزارش سود پیش‌بینی شده سال گذشته، نوع اظهارنظر حسابرس در مورد صورت‌های مالی سال گذشته، نوع صنعت و اندازه شرکت از طریق تحلیل رگرسیون چندگانه، تحلیل واریانس و ضریب تعیین به این نتیجه رسیدند که از بین عوامل فوق‌الذکر، طول افق پیش‌بینی و نوع صنعت بر دقت پیش‌بینی سود شرکت‌ها مؤثرند و میزان اثرگذاری این دو عامل بر متغیر وابسته به ترتیب اولویت، نوع صنعت و سپس طول افق پیش‌بینی تعیین گردید. بین سایر عوامل با دقت پیش‌بینی سود رابطه معناداری مشاهده نگردید.

مطالعات خارجی

هرست و همکاران^۱ (۲۰۲۱)، موضوع پیش‌بینی سود مدیریت: بررسی و چارچوب، افق‌های حسابداری را مورد ارزیابی قرار دادند. با بررسی پژوهش‌های پیش‌بینی سود مدیریت در این چارچوب، سه نتیجه را ارائه کردند. در مرحله اول، به نظر می‌رسد، هم از نظر تئوری و هم از نظر پژوهش‌های تجربی، ویژگی‌های پیش‌بینی کم‌ترین درک را از مؤلفه پیش‌بینی‌های سود ارائه میکند، حتی اگر مؤلفه‌ای باشد که مدیران بیشترین کنترل را بر آن داشته باشند. در مرحله دوم، بسیاری از پژوهش‌های قبلی بر چگونگی تأثیر یک پیش‌بینی یا مشخصه پیش‌بینی بر پیامدهای پیش‌بینی تمرکز می‌کنند و تعاملات بالقوه بین این سه مؤلفه را مطالعه نمی‌کنند. در مرحله سوم، بسیاری از پژوهش‌های قبلی ماهیت تکراری پیش‌بینی‌های سود مدیریت را نادیده می‌گیرند، یعنی پیامدهای پیش‌بینی دوره جاری بر پیش‌بینی‌های دوره گذشته و ویژگی‌های انتخاب شده در دوره‌های بعدی تأثیر می‌گذارند.

آلبرتز^۲ (۲۰۱۸)، به بررسی اثرات اعتماد بیش از حد مدیرعامل در شرکت‌های آمریکایی پرداخت. این پژوهش از

³. Hribar and Yang

⁴. Fernando, C. S and et al

¹. Hirst and et al

². Alberts

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته: در پژوهش حاضر متغیر وابسته دقت پیش‌بینی سود مدیریت است.

متغیر مستقل: در پژوهش حاضر متغیر مستقل: معیارهای نوین اخلاق (ایده الیسم، نسبی گرایی، ماکیاولیسم و استقرارکنترل) است. ایده الیسم: ایده الیسم نگرشهای شخصی را نسبت به نتایج کنشها و نیز چگونگی تأثیر نتایج بر رفاه دیگران توصیف می‌کند و به میزانی که افراد معتقدند اقدامات اخلاقی مناسب همیشه نتایج مطلوبی را ایجاد می‌کند، تعریف می‌کند (آجیت دایانندان و همکاران، ۲۰۱۲).

نسبی گرایی: نسبی گرایی ابعاد تعریف شده قوانین جهانی است که افراد هنگام تصمیم‌گیری اخلاقی اصول یا قواعد اخلاقی جهانی را قبول یا رد می‌کنند (آجیت دایانندان و همکاران، ۲۰۱۲).

ماکیاولیسم: اهداف ماکیاولی را منافع شخصی یا رفاه یک جامعه یا ملت میدانند. افراد ماکیاولیایی نسبت به قضاوت در مورد اخلاق و اعمال مبهم اخلاقی نسبتاً بی‌توجه هستند و به احتمال زیاد رفتارهای آنها (اخلاقی یا غیراخلاقی) است که منجر به اهداف مطلوب می‌کند (آجیت دایانندان و همکاران، ۲۰۱۲).

استقرار کنترل: استقرار کنترل به حوزه اینکه "افراد معتقدند که نتایج به ویژگیهای شخصی یا رفتاری آنها بستگی دارد" اشاره دارد. مفهوم استقرار کنترل مربوط به نظریه نسبیت است که توسط آنها افراد علل نتایج را به عنوان رفتار خود یا رفتار دیگران شناسایی می‌کنند. وقتی افراد معتقدند که آنها علت اصلی وقایع هستند، نتایج درونی را درک می‌کنند و وقتی آنها عوامل بیرونی را علت اصلی وقایع می‌دانند، نتایج را به صورت خارج از خود می‌دانند (آجیت دایانندان و همکاران، ۲۰۱۲).

تخمین و برآورد مدل

آمار توصیفی

۸۶ درصد از ۱۸۰ نفر پرسش‌شونده مرد و ۱۴ درصد زن بودند که ۵۳ درصد آن‌ها بیش از ۵۰ سال و مابقی بین ۳۰ تا ۵۰ سال سن دارند. نیمی از پرسش‌شوندگان دارای مدرک لیسانس و بالاتر بودند و نیمی از ایشان مدرک تحصیلی پایین‌تر از لیسانس داشتند. حدود نیمی از پرسش‌شونده بیش از ۱۵ سال و در همین حدود کمتر از ۱۵ سال سابقه آشنایی با سازمان دارند. نزدیک به ۵۰ درصد از پرسش‌شوندگان درآمد ماهانه‌های بیش از ۱۵ میلیون تومان دارند و نیمی دیگر درآمدی کمتر از ۱۵ میلیون تومان در ماه داشته‌اند.

جدول (۱). جنسیت پرسش‌شوندگان

درصد	درصد	درصد	فراوانی	
تجمعی	معدنادر			
۱۴,۴	۱۴,۴	۱۴,۴	۲۶	خانم
۱۰۰,۰	۸۵,۶	۸۵,۶	۱۵۴	آقا
	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۸۰	کل

جدول (۲). سن پرسش‌شوندگان

درصد	درصد	درصد	فراوانی	
تجمعی	معدنادر			
۲۰,۶	۲۰,۶	۲۰,۶	۳۷	۳۰-۳۹
۴۷,۲	۲۶,۷	۲۶,۷	۴۸	۴۰-۴۹
۷۱,۱	۲۳,۹	۲۳,۹	۴۳	۵۰-۵۹
۱۰۰,۰	۲۸,۹	۲۸,۹	۵۲	بالای ۶۰
	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۸۰	کل

جدول (۳). تحصیلات پرسش‌شوندگان

درصد	درصد	درصد	فراوانی	
تجمعی	معدنادر			
۲۳,۳	۲۳,۳	۲۳,۳	۴۲	دیپلم
۵۱,۱	۲۷,۸	۲۷,۸	۵۰	فوق دیپلم
۷۳,۳	۲۲,۲	۲۲,۲	۴۰	لیسانس
۱۰۰,۰	۲۶,۷	۲۶,۷	۴۸	فوق لیسانس و بالاتر
	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۸۰	کل

جدول (۴). مدت آشنایی با سازمان

درصد	درصد	درصد	فراوانی	
تجمعی	معدنادر			
۲۶,۱	۲۶,۱	۲۶,۱	۴۷	۵ تا ۹ سال
۴۹,۴	۲۳,۳	۲۳,۳	۴۲	۱۰ تا ۱۴ سال
۷۴,۴	۲۵,۰	۲۵,۰	۴۵	۱۵ تا ۱۹ سال
۱۰۰,۰	۲۵,۶	۲۵,۶	۴۶	بالای ۲۰ سال
	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۸۰	کل

جدول (۵). درآمد پرسش‌شوندگان

درصد	درصد	درصد	فراوانی	
تجمعی	معدنادر			
۲۸,۳	۲۸,۳	۲۸,۳	۵۱	۵ تا ۱۰ میلیون
۵۱,۱	۲۲,۸	۲۲,۸	۴۱	۱۰ تا ۱۵ میلیون
۷۷,۸	۲۶,۷	۲۶,۷	۴۸	۱۵ تا ۱۹ میلیون
۱۰۰,۰	۲۲,۲	۲۲,۲	۴۰	بالای ۲۰ میلیون
	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۸۰	کل

1. Ajit Dayanandan et al

در مدل فوق متغیرهای استقرار کنترل، ایده الیسم، ماکیاولیسم، نسبی گرایی، توان دوم استقرار کنترل، توان دوم ایده الیسم، ماکیاولیسم و ماکیاولیسم در نسبی گرایی معنادار نمی‌باشند. بنابراین مدل فوق اصلاح و با حذف برخی از متغیرها که معنادار نبوده اند مدل نهایی به صورت زیر ارائه شد. همچنین قابل ذکر است که پژوهشگر بدلیل معنادار نبودن متغیرها از اثرات متقابل آنها و همچنین توان دوم متغیرها استفاده نموده است تا بتواند به مدل واقعی نزدیک تر شود.

جدول (۶). تخمین الگو (متغیرهای اخلاق)

متغیرها	ضرایب	انحراف معیار	آماره T	آماره احتمال
عرض از مبدأ	C	۵۹۴.۸۱-	۰.۱۸-	۰.۸۶
دقت پیش بینی سود مدیریت در دوره قبل	MFE(-1)	۰.۶۸	۸.۲۲	۰.۰۰
استقرار کنترل	ESTGHRCONTRL	۶۸۹.۹۴	۰.۷۲	۰.۴۸
ایده الیسم	IDEALISM	۱۸۳.۸۷	۰.۲۱	۰.۸۳
ماکیاولیسم	MACIALISM	۹۶۳.۶۹-	۱.۱۱-	۰.۲۷
نسبی گرایی	NESBIGARAEI	۳۹۴.۱۰	۰.۷۴	۰.۴۶
توان دوم استقرار کنترل	ESTGHRCONTRL^2	۸۹.۰۲	۰.۷۱	۰.۴۸
توان دوم ایده الیسم	IDEALISM^2	۲۲.۹۸	۰.۳۶	۰.۷۲
توان دوم ماکیاولیسم	MACIALISM^2	۱۵.۵۲-	۰.۱۹-	۰.۸۵
توان دوم نسبی گرایی	NESBIGARAEI^2	۱۲۴.۳۹-	۲.۱۲-	۰.۰۴
استقرار کنترل در ایده الیسم	ESTGHRCONTRL*IDEALISM	۳۷۴.۳۲-	۲.۳۵-	۰.۰۲
ماکیاولیسم در نسبی گرایی	MACIALISM*NESBIGARAEI	۱۱۱.۱۶	۱.۱۴	۰.۲۶
ایده الیسم در ماکیاولیسم	IDEALISM*MACIALISM	۲۵۳.۳۲	۲.۲۸	۰.۰۲
ضریب تعیین	۴۷.۰	دوربین واتسن	۱.۷۹	

جدول (۷). تخمین الگو (متغیرهای اخلاق)

متغیرها	ضرایب	انحراف معیار	آماره T	آماره احتمال
پیش بینی سود مدیریت در دوره قبل	MFE(-1)	۰.۶۶	۱۱.۶۹	۰.۰۰
ماکیاولیسم	MACIALISM	-۶۵۵.۲۴	-۵.۴۲	۰.۰۰
نسبی گرایی	NESBIGARAEI	۶۵۸.۸۶	۵.۰۸	۰.۰۰
توان دوم استقرار کنترل	ESTGHRCONTRL^2	۱۲۳.۴۳	۵.۶۲	۰.۰۰
توان دوم نسبی گرایی	NESBIGARAEI^2	-۱۱۲.۵۸	-۵.۳۱	۰.۰۰
استقرار کنترل در ایده الیسم	ESTGHRCONTRL*IDEALISM	-۲۳۸.۱۳	-۵.۸۰	۰.۰۰
ایده الیسم در ماکیاولیسم	IDEALISM*MACIALISM	۲۲۴.۰۲	۵.۶۷	۰.۰۰
ضریب تعیین	$۵۲.۰R^2 =$	دوربین واتسن	$۱.۷۱DW =$	

نتیجه گیری

پرسشنامه اندازه گیری نموده است. بنابراین پژوهشگر ابتدا آمار توصیفی اطلاعات جمع آوری شده را به کمک نرم افزار Spss به تصویر کشیده است و در ادامه سوالات پرسشنامه استاندارد را با استفاده از روش کامپیوت در همین نرم افزار محاسبه نموده است و در نهایت جهت برآورد یک مدل کارا و مناسب از نرم افزار Eviews و مدل گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) مدل پژوهش را ارائه نموده است.

هدف اصلی پژوهش حاضر ارائه الگوی دقت پیش‌بینی سود مدیریت بر اساس معیارهای نوین اخلاق در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. روش پژوهش حاضر از بعد هدف، کاربردی و از بعد تجزیه و تحلیل، توصیفی - تحلیلی و از بعد گردآوری اطلاعات، با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی است و از روش رگرسیون مبتنی بر داده‌های ترکیبی انجام می‌شود. پژوهشگر متغیرهای اخلاق را با استفاده از

ESTGHCNTRL^2 -112.58 NESBIGARAEI^2
-238.13ESTGHCNTRL*IDEALISM+224.02
IDEALISM*MACIALISM

بدیع بودن روش پژوهش و مدل برآوردی، امکان مقایسه و تبیین مغایرت و مشابهت کامل نتایج پژوهش حاضر با نتایج سایر محققین را فراهم نمی‌آورد. بر اساس نتایج استخراج شده از مدل برآوردی پژوهش حاضر، یافته‌های پژوهش جهانگیرنیا و همکاران (۱۴۰۱)، فرودی و همکاران (۱۴۰۰)، قاسمی و همکاران (۱۳۹۹) و بولو و همکاران (۱۳۹۹) و سپاسی و همکاران (۱۳۹۵) مشابهت زیادی با یافته‌های این پژوهش دارد. همچنین نتایج پژوهش وکیلی و همکاران (۱۳۹۳) تفاوت‌های آشکاری با یافت‌های پژوهش حاضر داشته است.

پیشنهادات پژوهش

مراتب تحصیلی تکمیلی و ارتقای سطح علمی مدیران و حسابداران می‌تواند موجب پیش‌بینی دقیق‌تر و صحیح‌تر سود مدیریت باشد، لذا باید به آن توجه شود. همچنین برگزاری کلاس‌های آیین رفتار حرفه‌ای اخلاقی در حین کار در سازمان‌ها بسیار می‌تواند موثر باشد.

فهرست منابع

بولو، قاسم، فرخ برزیده و حمید الهیاری ابهری (۱۳۹۹) الگویی برای ارزیابی خطر تقلب در حسابرسی صورت‌های مالی، مجله دانش حسابداری دوره ۱۱، شماره ۴ - شماره پیاپی ۴۳، صفحات ۲۵ - ۴۵.

حاجی‌ها، زهره و چناری بوکت، حسن (۱۳۹۴). ارتباط دقت پیش‌بینی سود مدیریت و چرخش مدیران ارشد. فصلنامه دانش حسابداری، سال ششم، شماره ۲۰، صص ۱۴۷-۱۶۹.

جهانگیرنیا، حسین، اسدالله بابایی فرد، رضا غلامی جمکرانی و محمد مرادی (۱۴۰۱) ارائه الگوی پاسخگویی در حسابداری از منظر رویکردهای اسلامی-اجتماعی، دو فصلنامه علمی حسابداری دولتی، سال هشتم، شماره (۲)، پیاپی ۱۶، بهار و تابستان ۱۴۰۱، صفحات ۳۷-۵۸.

محمدی نافچی، آرش (۱۳۹۹). نقش حسابداران در شفافیت اقتصادی و مالی در جامعه. فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۲، شماره ۲۱، صص ۶۸-۷۹.

نتایج آمار استنباطی مدل نهایی پژوهش نشان داد که متغیر دقت پیش‌بینی سود مدیریت در دوره قبل در بازه زمانی مورد بررسی اثر مثبت و معناداری بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد بنابراین با افزایش دقت پیش‌بینی سود مدیریت در دوره قبل و با ثابت نگه‌داشتن سایر شرایط دقت پیش‌بینی سود مدیریت در دوره جاری افزایش می‌یابد. همچنین متغیر ماکیاولیسم اثر منفی و معناداری بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت داشته است لذا با افزایش ماکیاولیسم و با ثابت نگه‌داشتن سایر شرایط دقت پیش‌بینی سود مدیریت کاهش می‌یابد. اما اثر متقابل ایده‌الیسم در ماکیاولیسم معنادار و مثبت می‌باشد به این معنی که ایده‌الیسم باعث افزایش تاثیر و مثبت شدن تاثیر در ماکیاولیسم بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت می‌شود. از سویی متغیر نسبی‌گرایی اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد بنابراین با افزایش نسبی‌گرایی و با ثابت نگه‌داشتن سایر شرایط دقت پیش‌بینی سود مدیریت افزایش می‌یابد. همچنین سطح معناداری ضریب توان دوم نسبی‌گرایی نیز اثر معناداری بر دقت پیش‌بینی سود دارد. نتایج مدل نهایی پژوهش همچنین نشان داد توان دوم متغیر استقرار کنترل اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد لذا با افزایش توان دوم استقرار کنترل و با ثابت نگه‌داشتن سایر شرایط دقت پیش‌بینی سود افزایش می‌یابد. اثر متقابل استقرار کنترل در ایده‌الیسم نیز اثر منفی و معنادار بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد بدین معنی که با افزایش استقرار کنترل در ایده‌الیسم با ثابت نگه‌داشتن سایر شرایط دقت پیش‌بینی سود مدیریت کاهش می‌یابد.

جدول (۸) خلاصه نتایج آمار استنباطی

متغیر دقت پیش‌بینی سود مدیریت در دوره قبل در بازه زمانی مورد بررسی اثر مثبت و معناداری بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد.
متغیر ماکیاولیسم اثر منفی و معناداری بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت داشته است.
اثر متقابل ایده‌الیسم در ماکیاولیسم معنادار و مثبت می‌باشد.
متغیر نسبی‌گرایی اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد.
ضریب توان دوم نسبی‌گرایی اثر معناداری بر دقت پیش‌بینی سود دارد.
توان دوم متغیر استقرار کنترل اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد.
اثر متقابل استقرار کنترل در ایده‌الیسم نیز اثر منفی و معنادار بر دقت پیش‌بینی سود مدیریت دارد.

بنابراین مدل نهایی پژوهش نیز بصورت زیر می‌باشد:

$$MFE = 0.66 \quad MFE(-1) = 655.24$$

$$MACIALISM + 658.86 \quad NESBIGARAEI + 123.43^*$$

- ایزدی نیا، ناصر و همکاران (۱۳۹۵). پذیرش اخلاقی مدیریت سود. فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال یازدهم، شماره ۴، صص ۱-۸.
- جباری، حسین و محمدتقی بهشتی پور (۱۳۹۱). اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر میزان دقت پیش‌بینی سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در زمان افزایش سرمایه. اولین همایش ملی حسابداری و مدیریت، نور. دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور.
- حیدرپور، فرزانه و همکاران (۱۳۹۵). ارتباط بین چرخه عمر شرکت و خطر سقوط قیمت سهام. فصلنامه پژوهش حسابداری، سال ۶، شماره ۲۳، صص ۱-۲۲.
- سپاسی، سحر و حسنی حسن (۱۳۹۵). رابطه باورهای دینی مدیران با رفتار مدیریت سود. دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال اول، شماره دوم، صص ۱-۲۴.
- شعری، صابر و همکاران (۱۳۹۸). مدل نوین سنجش بیش اطمینانی مدیریت و پیش‌بینی‌های سود مدیریت: روش گشتاوردهای تعمیم یافته. فصلنامه علمی - مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۶، شماره ۶۲، صص ۱-۲۰.
- عمرانی، علیرضا (۱۳۹۲). چرخه عمر شرکت. فصلنامه حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۷، شماره ۵۹، صص ۱-۷.
- فرودی، مریم و رضوان حجازی (۱۴۰۰). ارائه الگوی کاهشی مدیریت سود مبتنی بر نظریه داده بنیاد چند وجهی، مجله دانش حسابداری، دوره دوازدهم، ش ۴، پیاپی ۴۷. صفحات ۹۳ - ۱۱۴.
- فضل زاده، علیرضا و عبدی، سهراب (۱۳۹۷). رقابت در بازار محصول، دقت سود پیش‌بینی‌شده توسط مدیریت، نوع مالکیت: شواهدی از شرکت‌های بین‌المللی، همایش مدیریت کسب‌وکارهای بین‌المللی دانشکده اقتصاد. تبریز: دانشگاه تبریز.
- قاسمی، مژده، غلامرضا کردستانی، حمید حقیقت و عباسعلی دریائی (۱۳۹۹). ارائه الگویی برای تدوین طرح پاداش مدیران اجرایی ارشد بر مبنای چارچوب ارزیابی متوازن، مجله دانش حسابداری، دوره ۱۱، شماره ۲ - شماره پیاپی ۴۱، صفحات ۳۱ - ۶۹.
- معین‌الدین، محمود و همکاران (۱۳۹۲). بررسی رابطه تخصص در صنعت حسابرس و اندازه موسسه حسابرسی با مدیریت سود در شرکت‌های دارویی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس ملی حسابداری، مدیریت مالی و سرمایه‌گذاری، دانشکده حسابداری واحد یزد، دوره ۲، ش ۵، صص ۱-۱۵.
- محمدیان، زینب و همکاران (۱۳۹۸). بررسی تأثیر پیچیدگی و عدم اطمینان محیطی بر صحت پیش‌بینی سود مدیریت با تأکید بر کیفیت حسابرسی به‌عنوان متغیر میانجی. فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال یازدهم، شماره ۴۳، صص ۲۴۷-۲۶۸.
- مهرانی، ساسان و طاهری، منصور (۱۳۹۵). بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر خطای پیش‌بینی سود. فصلنامه تجربی حسابداری، سال هفتم، زمستان ۱۳۹۶ شماره ۲۶.
- وکیلی فرد، حمیدرضا و همکاران (۱۳۹۳). نقش رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران در انحراف سودهای پیش‌بینی‌شده. فصلنامه بررسی‌های حسابداری، دوره اول، شماره ۴، صص ۹۵-۸۱.
- Ajit, D. and et al.(2012).Ethical perceptions on earnings management. International Journal of Behavioural Accounting and Finance, 60, 2012.
- Alberts, Hazel.(2018). The Effects of CEO Overconfidence in US firms, Erasmus University Rotterdam, Erasmus School of Economics.
- Fernando, C. S and et al. (2015). Managerial overconfidence and orporate risk management. Journal of Banking & Finance ,60: 195-208.
- Hribar, P and Yang, H. (2016). CEO overconfidence and management Forecasting. Working Paper.
- Hirst, Eric and et al.(2021). Management Earnings Forecasts: A Review and Framework, Accounting Horizons .(2008) 22 (3): 315-338.
- Schrand, C.; S. Zechman. (2012). Executive overconfidence and the slippery slope to financial misreporting. Journal of Accounting and Economics, 53 (1), 311-329.

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 14/ No. 55/ Autumn 2024

Presenting a model for management earnings forecast accuracy based on new ethics criteria

Ahmad hajnoroozi

PhD student of Accounting, Faculty of Accounting and Management, Islamic Azad University, Semnan, Iran .

Naghi Fazeli

Assistant professor, Department of Accounting, Faculty of Accounting and Management, Islamic Azad University, Semnan, Iran.
(Corresponding Author)

Khosro Faghani Makrami

Associate professor, Department of Accounting, Faculty of Accounting and Management, Islamic Azad University, Semnan, Iran.

Abstract

The main purpose of the current research is to present a model of the accuracy of management profit forecasting based on the new ethical measures in companies admitted to the Tehran Stock Exchange. The method of this research is applied from the aspect of objective and descriptive-analytical from the aspect of analysis, and from the aspect of collecting information using library and field studies, this research is done using the regression method based on combined data. Also, ethics variables have been measured using a questionnaire. In order to estimate an effective and appropriate model, Eviews software and the generalized torques model (GMM) have presented the research model. Also, the statistical population of the current research is the companies present in the Tehran Stock Exchange, the sample size is 99 companies during the years 1388 to 1398 through the screening sampling method. The results of the research showed that Machiavellianism variable had a negative and significant effect on the accuracy of management profit forecast. But the reciprocal effect of idealism in Machiavellianism is significant and positive. On the other hand, the relativism variable has a significant and positive effect on the accuracy of management profit forecast. Also, the square root of the control establishment variable has a significant and positive effect on the accuracy of management profit forecasting, and the reciprocal effect of control establishment in idealism also has a significant and negative effect on the accuracy of management profit forecasting

Keywords: accuracy of management profit forecast. New measures of ethics. idealism .Relativism . Machiavellianism. locus of control

